

Jasaszin Madzsarlar!

1876. április 20-án felkelés tör ki Bulgáriában a török uralom ellen. A lázadást vérbefojtják. A győztes törökök nemcsak a fegyvert fogó férfiakat, hanem nők és gyermekek ezreit is lemészárolják. Negyvenezer az áldozatok száma. Sefket pasa vezette a büntető expedíciót. Találkozunk még a nevével a későbbiekben. Az orosz cárnak kapóra jött Európa felháborodása. Térdre kell kényszeríteni a török birodalmat, erősíteni a pravoszláv befolyást a Balkánon. Szerbia — II. Sándor biztatására — hadat üzen a szultánnak. Ám hiba csúszik a számításba. Milán király csapatai csúfos vereséget szenvednek, s csak a nyugati hatalmak aktív közreműködése segíti hozzá Szerbiát egy viszonylag elfogadható békekötés reményéhez. Közben a cár megszerzi Ferenc József „semlegességi” ígéretét, annak fejében, hogy a monarchia ura szabad kezet kap Bosznia és Hercegovina megszállására: a régóta tervezett okkupációra.

Elveszett Velence, el Lombardia, zsugorodik az örökség, meg kell próbálkozni az „ön-kárpótlással”.

Önkéntes törökök

Jó néhány magyar ellenzéki politikus azonban — a közvélemény nyomására — legszívesebben a törököknek köteleznél magát. Félnék a cári befolyás erősödésétől, és élénken él még az emlékezetben a szabadságharc, amelynek az orosz csapatok felvonulása vetett véget. Akkor éppen Törökország fogadta be a bujdosókat, Kossuthot, Klapkát, Guyon Richárdot, Grimm Vincét és még sok százat. S miközben a nemzetközi politika csinálói a kulisszák mögött taktikáznak, valóságos népmozgalmá terebélyesedik az országban a törökszímpátia.

Előbb csak egy hangverseny Pesten a török sebesültek javára. Majd segélygyűjtési akciók, melyeknek koronája fáklásmenet lett volna a török konzulátus előtt. Ezt azonban már túl látványos megmozdulásnak ítélik, s nem is engedélyezik a város óvatos urai, akik mindent inkább akarnak, mint a monarchia hivatalos külpolitikai irányzatával szembekerülni. A fáklásmenetet tervező egyetemi ifjúság azonban nem nyugodott bele a kudarcba. Miközben tucatjával jelentkeztek önkéntesnek a budapesti török követségen magyarok, akik vérrükkel is késznek mutatkoztak meg-

... Éljenek a magyarok! Sok ezer torok zengi harsányan. Talán Allah magasságos füléhez is felhatal a szó, oda kell figyeljen az igazhitűek országára s szent városukra: Konstantinápolyra. Ezer-nolcszázhetvenhetet írunk. A Balkánon az orosz és a török birodalom birkózik egymással. S közben egymás keblére borul a két ősi ellenfél: a török és a magyar.

pecsételni az immár nyilvánvaló barátságot, a jogászok, bölcsészek, mérnök-hallgatók tizenhárom főből álló delegációt szerveznek, hogy a szerb csapatok rémét, Abdul Kerim pasát Konstantinápolyban fölköszöntsék, és fölövezzék a „nemzet ajándékával”, egy díszkarddal. A küldöttségnek két tagja is megőrökíti később a nevezetes látogatást. A kardot fegyvergyűjteményéből odaajándékozó Szemere Miklós, a kártya és a jólverseny koronázatlan királya, jóval később, s csak néhány mondatban említi az eseményt; annál részletesebben az „ifjak” egyetlen bölcsészirtása, Tóth Béla, a magyar anekdotakincs máig emlegetett feldolgozója, aki 1877-ben külön könyvecskét írt konstantinápolyi napjairól.

A Galata-szeráj vendégei

Vonattal érkeztek Triesztbe, ahol a Ceres nevű gőzös várta a nevezetes utasokat. Fezzel a fejükön sétáltak a fedélzeten. Több száz hely-

béli gyűlt össze, akik szemmel láthatóan a szerbekkel szimpatizáltak, s rohadt fűgével kezdték őket dobálni. Mikor már kövek és tégladarabok is röpködtek a levegőben, a kapitány — hiába várva a hatóságok segítségére — idő előtt fölszedte a horgonyt. Január 6-án „menekültek el” a kikötőből, 12-én érkeztek meg a török fővárosba. Másnap volt az ünnepélyes aktus. Némileg rövidítve idézzük Tóth Béla beszámolóját.

„Amint kocsjaink az impozáns kapun berobogtak, a díszőrség fegyverrel tisztelgett, s a roppant közönség, mely a palota (az ünnepségre a hadügyminisztérium, a „Szeraszkerátus” épületében került sor) udvarát és lépcsőházát ellepte, dörgő jasaszin madzsarlar kiáltásokkal üdvözölt bennünket. Az előcsarnokban óriási katonai zenekar játszott török nemzeti darabokat. A nagy díszterem, melyben a szerdár ekrem (a főparancsnok, azaz Abdul Kerim) bennünket fogadott, keleti fényű. Óriási ablakai a térre nyílnak és befelőlük rajtok a szeraszker torony hősztín márványa. Falait piros kárpit fűdi, arany virágokkal, arabeszkekkel át-

A magyar ifjúság küldöttei átadják a díszkardot Abdul Kerimnek

szöve, az ajtó mellett pedig áll két roppant mahagóni szekrény, melynek kármin bársonyán régi fegyverek csillognak. A termet alacsony selyemkereketek veszik körül, a persa szőnyegen, a közepén, roppant bronz urnában áloé-forgácstól illatos parázs hamvadozott: a törökök kandallója.

Abdul Kerim pasa, a szerdár ekrem, a terem jobb oldalán állt, egy kis asztalhoz támaszkodva. Erőteljes, impozáns alak, amelyen nem látszik meg a közel nyolc évtized súlya. Olaj-barna arcát galambbősz szakáll köríti, bajusza és szemöldöke azonban még szénfekete. Mi tizenhárman tág félkört képeztünk a szerdár ekrem előtt. A háttérben, s Abdul Kerim mellett mintegy háromszáz legmagasabb rangú katoná állt. Midőn mindnyájan begyűltek a terembe, Szűcs Gyula, kísértetve Milassin Károly budapesti küldött által, ki a díszkardot az Izsóné asszony művészi vánkosán tartotta, kilépett a sorból, s egy hévvel lelkesen elmondott magyar beszéd után a kardot Abd-ul Kerimnek, a djunisi győzőnek átadta.

Hangtalan csend, mély meghatottság uralkodott a teremben, csak az oldalt álló fényes, arany török óra ütött tized. S midőn Abdul Kerim izmos, barna kezeivel először érintette a magyar kardot percekig tartó csok joszás (éljenzés) riadalma töltötte be a szeraszker palota termeit, s a zenekarok kürtjei, rézdobjjai, csengői harsányan zengtek bele a lelkesedés viharába. Mikor a hangok ez orkánja elült, előlépett Száva pasa, ruméliai beyler bey, s a szerdár ekrem nevében, egy papírlapról egy francia beszédet olvasott föl. Utána ismét megdördült az ezrek kiáltása lent a téren s a palotában: Jasaszin madzsarlar! Hosszú sorban elhaladva üdvözöltük a djunisi győzött, szerencsét, diadalt kívánva új fegyverének. A jelen volt pasák mind megcsókolták a szerdár ekrem egyszerű tábornoki kabátja szegélyét. Mindnyájunkkal kezét szorított, s érintette ajkát, homlokát.

Ugyanekkor a Szeraszkerátusban levő Redif pasa hadügyminiszternél is tiszteltünk.

A Galata szerájba hazatértünk kor kísütött a felhők közül a nap. Az Aranyszaru vize nyugodt volt, s távolban a Márvány-tenger fehér tükre csillogott. Még mintha a természet is azt akarta volna, hogy január tizenharmadika a tizenhárom magyar ifjú életének legszebb napja legyen . . .”

A küldöttség a Hungáriához érkezik

Üroim! Iljen!

A szép napok azonban nem értek véget tizenharmadikával. Bankettet adott a delegáció tiszteletére Redif pasa, a már említett hadügyminiszter. Bált rendezett a város, magyar vendégeinek részvételével. Felkereshették rezidenciáján a törökök főpapját, meglátogatták a táncoló dervisek kolostorát, megkóstolták a hasist, részt vettek egy estélyen Sefket pasánál, a „bulgáriai mézárósnál”, akiről szerzőnk meleg szavakkal emlékezik meg, külön is méltatva a negyven-ötven főköszöntőt, amelynek jegyében a magyarok és törökök testvériesen üritették a telekelyeket. Lám, a Haynaut is fölmúlóan kegyetlen katonávéteit is meg lehet bocsátani, ha úgy kívánja a „magas politika”... „Üroim. Üsszom o maggiar — türük tisztveriségirt. Iljen.”

Január 23-án a tizenhármak várnai kirándulásra indultak. Nem sokkal azt követően, hogy hajójuk elhagyta az utolsó boszporuszi kikötőt, Bütyükerét, tűz ütött ki az egyik alsó kabinban. Sikertült partot érniök. 25-én újra nekivágtak a fekete-tengeri hajóútnak. Viharba keveredtek, két napig hanykolódtak a hullámkon, elfogyott az élelem és a víz, ám Allah segített: visszatáltak Bütyükerébe. Így hát a várnai látogatásból semmi sem lett. Pedig ha mégis sikerül, bizonyára érzekletes képet kaptunk volna a Sefket utáni „boldog tartományról”.

Így ért véget a háromhetes törökországi kirándulás, amelynek azonban volt még egy, a későbbiek szempontjából fontos epizódja.

A könyvek s a tudomány iránt már akkor is szenvedélyesen érdeklődő Tóth Béla fölkereste Konstantinápolyban az emigráció egy különös figuráját, aki a delegáció programja körüli zökkenőket egyengette: Szilágyi Dánielt. 19 évesen sodorták az események török földre. „Volt aztán húszféle mesterségű ember, könyvtáros, dragomán (idegenvezető) nyelvtanító, tolmács, s most végre több legelőkelőbb nagykereskedő-ház fordítója... Szilágyi bácsival, e nagy tudományú biblio-

loggal beszéltem aztán sokat a Korvinákról, melyeket a top-kapi kincstárban őriznek. E lappangó kincseket nem ismeri úgy senki, mint ő. Tanulmányozta mindnyáját behatóan...”

Szilágyi Dániel nemcsak kitűnő ismerője, de felfedezője is volt a top-kapi magyar illetékességű kincseinek. Ő találta meg az elfelejtett Korvinákat Konstantinápolyban, s később az ő javaslatára ajándékozott azokból 35 darabot, díszes ládába csomagolva, II. Abdul Hamid szultán Magyarországnak, mintegy viszonzván a seregei vezérének átadott kardot is amit szimbolizált: a magyarok szimpátiáját. Az ötlet szülőatyjáról azonban időközben hálátlanul megfeledkeztünk. Pedig más okból is méltó a kései tisztelgésre. A jeles orientalista korának egyik legjobb szakkönyvtárát gyűjtötte össze Konstantinápolyban, amit halálakor a Magyar Tudományos Akadémiára testált, megalapítva annak híres Keleti Gyűjteményét.

Akkor, 1877 januárjában azonban még szó sem volt a Korvinákról. Legfeljebb Tóth Béla és Szilágyi Dániel beszélgetései során. A delegáció, feladatát elvégezvén, a hónap végén visszaérkezett Magyarországra.

„Nyelvünk görcsöket kap...”

... ha szavakat keresünk...” Túl-díszített fordulatok, a keleti ember szokásos leleményei. Ezúttal azonban igazán meg lehetett elégedve a januári látogatást vizsgozó törökök a magyarországi fogadtatással. Egy díszes ládika előzte meg a delegációt. Benne 35 Korvina. Április közepén érkezett, igaz, nem Pestre, hanem Bécsbe.

Április 15-én adta hírül a táviró, hogy útnak indult a nagybecsű ajándék. A szultán szárnysegédje, Tahir bej hozta a Korvinákat. Az Arany Sas vendéglőben ültek össze az ifjúság képviselői, hogy megszervezzék a programot. Triesztbe fogadóküldöttséget menesztettek. Április 19-én azonban újabb sürgöny érkezett. A monarchia külügyminisztériuma

(Andrássy Gyula vezette) megegyezett a portával, hogy a bej Bécsbe utazzék, nincs semmi szükség látványos zenebonóra. Így is történt. Az ifjúsági bizottság így hát immár Bécsbe indított delegációt, hogy Tahirt ünnepélyesen meghívják Budapestre. A küldöttséget Pulszky Ferenc vezette, s tagjai között ott volt a többi között báró Kaas Ivor és Herman Ottó. Hiába mentek. A szultán fegyelmezett hivatalnokok nem kockáztatta meg, hogy az utasítások ellenére cselekedjék. A küldöttség visszaindult Pestre, s „rögtönzött dalban” adott kifejezést érzelmeinek:

*Rajta, pajtás, ürítsük a poharat,
Fojtsuk borba a keserű gondokat.
Soh se busulj, lesz még idő, mikor hej,
Eljő Pestre jó barátunk, Tahir bej.
Ajándékul korvinákat hozott bár,
Pestre jönni nem engedte orosz cár.*

Ha öt nem is, a Korvinákat mégiscsak hazaengedte a magyar király és az orosz cár, április 28-án este, csendben és feltűnés nélkül, Nikolics miniszteri titkár kíséretében. Át is vették — a címzett: a budapesti magyar királyi egyetem nevében — az arra illetékesek, annak rendje és módja szerint.

Időközben, április 20-án megint egy sürgöny érkezett a Márványtenger partjáról. A magyar ifjak januári látogatásának vizonzására török delegáció utazik Budapestre!

A külügyminisztérium megpróbál közbelépni. Lépéseket tesz a török kormányánál annak érdekében, hogy hívják vissza a delegációt, mert „Magyarországra jövele megzavarná a két állam viszonyát, és nagy politikai bonyodalmak kútfejévé válhatnák.” Hát bizony. Igaz, ami igaz, a dolog fölöttébb kínosan érintette a hivatalos köröket. Április 24-én ugyanis a cár csapatai átlépték Törökország határát. A „csendestárs” pedig semmit se kívánt inkább, mint hogy hallgatóságos beleegyezésének értékét ilyen dissonáns események meg ne zavarhassák. A porta válasza azonban aligha volt alkalmas lecsillapítani a konspirátorok izgalmát: „A porta mélyen sajnálja, ha az utazó magánküldöttség kellemetlen időt és helyet választott a kirándulásra, de nincs hatalmában személyes szabadságuk, alkotmányos jogaik megszorítása...”

Történjék hát, aminek történnie kell! — vélhették beletörődve a megváltoztathatatlanba a bécsi hivatalokban — s már csak annyira futotta ellenszegülő indulatukból, hogy „vegyes vonaton” utatassák Ceglédre a törökök csoportját. Olyan vagonokat kapcsolva a személyszállító kocsik közé, amelyek sertéssel voltak megrakva.

Am az út így is felért egy diadalmenettel.

Felvirágozott pályaudvarok, zenekarok, tűzijáték, óriási tömeg mindenütt. Szegeden, ahová az éjjeli órákban érkezett a vonat, negyven-ezer éljenző fogadta a meghatott vendégeket. Kecskeméten fáklyászene, szónoklatok, Cegléden dalárda, Monoron mozsárágyúk durrogása, Vecsésen a helybéli parasztzene-

kar indulói — Kossuth Lajost se fogadták lelkesebben azon a három évtizeddel korábbi toborzókörúton.

Április 29-én érkezett a delegáció Budapestre. Tolmácsuk — akit a magyar fogadóbizottság jelölt ki számukra — dr. Erődi Béla perceről percre följegyezte gazdag programjuk minden mozzanatát.

A pályaudvarról — ahol kölcsönös üdvözlő beszédek hangzottak el — a Hungáriába vonultak el szállásra. (Ez az előkelő hotel a Türr utca Duna-parti végén állt.) Elöl parádézott az újpesti lovasbandérium, őket követte a kocsisor, körülöttük lelkes embertömeg hullámozott. Lehetek vagy harmincezen. Rác Pali zenekara fogadta a szállónál a vendégeket, ahol Szemere Miklós rövid francia nyelvű szónoklattal üdvözölte az érkezőket. Amire Hodzsa Mehmet válaszlalozt illetően fordulattal zárva szavait: „éljenek a magyarok, éljenek a törökök! Vesszenek a muszkák!” Azaz, ez utóbbi kívánság elmaradt, tudósítónk szerint ezt a fordulatot a szónok nagy izgatottságában „elfeledte” elkiáltani. A hatás így se maradt el. Egy öregúr foglalta össze az indulatokat, lecsendesülvén a tetszés zaja: „Ha nem is értjük, elég az, hogy 49-ben a mi hazánk fiait olyan szívből fogadták!”

A vendégek tizenötven voltak. A küldöttség vezetője, Szulejmán seik egyházi méltóságot töltött be, Hodzsa Mehmet, a helyettese, paptanárnár. Ragib bej katona. Mehmet Muhlisz a galata-szeráji lyceum igazgatója. (Ennek a tanintézetnek a vendégházában laktak januárban a magyar tizenhármak.) Tagja volt még a küldöttségnek egy tanár, egy újságíró és kilenc műegyetemi diák a „Mektebi Szultani” hallgatói.

„A szellemi arisztokratia” falánksága

S most nézzük a programot, címszavakban. Április 29-én díszebéd, majd az Orczy-kertben atlétikai be-

Aki a Korvinákat hozta: Tahir bej, a szultán egyik szárnysegédje

A delegáció vezetője, Szulejmán sejk

mutatót rendeztek tiszteletükre (súlydobás, versenyjárás, kötélhúzás). Április 30-án tisztelegő küldöttségek fogadása (18 delegáció, ugyanennyi szónoklat és válasz!), reggeli az Erzsébet téri kioszkban (bélrője: Raich ingyen adta a reggelit), látogatás Borsos, Doctor és Varságh fényképészeti műtermében, újabb díszbéd, tucatsnyi tószttal, este díszelőadás a Népszínházban. Soldosné áriát énekel – betétként – a törököket elterve. Aprócska incidens: a lelkes Szulejmán sejket alig tudják lebeszélni, hogy gyémántgyűrűjét jutalmul a színpadra dobja: „a drágaság könnyen elveszhetne a tömegben”.

Május elsején látogatás a Nemzeti Múzeumban, majd az országgyűlési ülésteremben. Következik a tudományegyetem, az egyetemi könyvtár, a vegytani intézet („Than Károly nagyszerű villanyos színelmző mutatóványokat tartott”), majd a polgári bizottság díszelőadása, ahol többek között Királyi Pál és Jókai Mór is beszédet mondott. Ragib bej válaszolt: „A török küzdeni fog utolsó lehelletéig, s ha mégis elbuknék, csak egy vigasza marad, hogy van mégis széles e világon egy nemzet, mely a törököket megsíratja — s ez a magyar!” Még aznap: Nemzeti Színház. Május 2-án tisztelegés Ráth Károly főpolgármesternél, ezután: hajógyár, Margitsziget, Császárfürdő, Gül Baba sírja. Két táblát hagynak a türbében. Az egyikén e szó: „Masallah!” (legyen meg Isten akarata), a másikon egy szent mondás áll. Egy drága szőnyeg is van az ajándékok között, amelyre ezren és ezren írják rá nevüket. A sírkápolna egyébként igencsak elhanyagolt állapotban volt. Néhány felirat, két kopott vadállatbőr s egy koldustarisznya minden díszre. Este vacsora, írók és művészek társaságában.

Ismét egy apró malőr: „Mialatt a rendezőség . . . élvezetes mulattatást rögtönzött . . . a két szobában felterített asztalokon a szellemi arisztokrácia néhány fiatalabb falánk tagja neki esett az ételes tálaknak . . . a józanabb közönség nagy pironkodására csak hús-

tól megfosztott csontok, s néhány maradék süteménydarab kandikált ki azokból. De szerencsére közel volt a Szikszay konyhája . . .” Az ötödik napon majális, táncvigalom a Nemzeti Kaszinóban, a hatodikon látogatás a Zerge utcai (ma Makarenkó utca) főreáltanodában, a kiseddévóban s az állami tanítóképzőben. Ezután ebéd, amelyet az országgyűlési képviselők adtak a delegáció tiszteletére. Megszámlálhatatlan ünnepi beszéddel. Este fátylasmenet, majd búcsúvacsora az Európa-szálló nagytermében. (Helyén ma a Roosevelt téri irodaház áll.)

Hajnaltól a budai indóházhoz (Déli pályaudvar) fuvarozzák a vendégeket, és ahogy a szerelvény állomásmásra ér, megismétlődnek az érkezéskor is jellemző jelenségek. Május 6-án, egy vasárnap délután Csáktornyanál hagyják el azt a földet, ahol virágszőnyeggel, babékoszorúkkal, kézzel szorítással s ünnepi örömmel fogadta őket a nem hivatalos Magyarország.

Egy különös éjszaka

És a történet vége?

Ami Abdul Kerimet illeti, szerbiai győzelmeit súlyos vereségek követték, képtelen volt megakadályozni a Balkánon diadalban előrenyomuló cári csapatokat. A porta száműzetésbe parancsolta. 1885-ben halt meg Leszbosz szigetén a hadvezér, aki a katonai tudományok ábécéjét Bécsben sajátította el.

Az orosz csapatok a Sipka-szorosnál áttörték az utolsó jelentős védvonalat, és a cár levélben közölte Ferenc Józseffel, hogy felmondja az eddigi megállapodásokat . . . Andrásyék komolyan fontolgatták, hogy az európai egyensúlyt megőrzendő, szembefordulnak — ha másutt nem,

a kulisszák mögött — minden oroszok urával. II. Sándor csapatai Konstantinápoly küszöbéig jutottak. A szultán Ferenc Józsefet kérte fel a közvetítésre, s ennek fejében késznek mutatkozott lemondani Boszniáról és Hercegovináról. A török és az orosz birodalom megkötötte a san-stefanoi békét, de mert ez a béke Oroszországot juttatta túlsúlyra a Balkánon, a nagyhatalmak új igazságot osztani gyűltek össze Berlinben.

Erre írta Arany a *Civilizáció* című epigrammát:

*Ezelőtt a háborúban
Nem követtek semmi elvet,
Az erősebb a gyengétől
Amit elvehetett, elvett.
Most nem úgy van. A világot
Értekezlet igazgatja:
S az erősebb ha mi csínyet tesz,
Összeül és helybenhagyja.*

1878. június 28-án a monarchia megkapta a nemzetközi garanciákat az okkupációra. Némi véráldozattal sikerült is nyélbe ütni még azon a nyáron a „nagy kalandot”, a birodalomgyarapító megszállást. Közben azonban volt egy különös éjszaka, egy délutánnal kezdődő és másnap hajnalig tartó történelmi pillanat, amikor a megszületésének tizedik évét ünneplő kiegyezés is kockán forgott. 1877. december 16-án hatalmas és zajos törökbarát tüntetés tört ki Budapesten. A Nemzeti Lovardában rendezett népgyűléssel kezdődött, amelyet arra a hírre hívtak össze, hogy elesett Ozman Nuri pasa, a török fővezér, s küszöbön áll a cár csapatainak végső győzelme.

Helfy Ignác, „Kossuth palatinusa”, az ellenzék vezéralakja beszélt, majd Eötvös Károly olvasta föl a seb-

tében fogalmazott s a felsőbbbséghez intézendő határozati javaslatot.

„Elérkezett az idő, hogy a magyar felelős kormány minden hatalmában álló eszközzel, fegyveres erőnek felhasználásával is haladéktalanul közbelépjen . . .” Küldöttséget választottak, hogy a Sándor-palotába, Tisza Kálmánhoz vigye a memorandumot. Sok ezren kísérték át őket Budára.

A miniszterelnök azonban kiüzent: nem fogadja a delegációt. Valóságos ostrom tört ki, kövek zúzták be a palota ablakait, a rendőröket és a kivonuló katonákat közápor fogadta. A zendülés elől Tisza a Várszínház pincéjén át menekült. Elterjedt a hír, hogy letartóztatják az ellenzéki képviselőket, s hogy az udvar fölfüggeszti a magyar alkotmányt. Senki se tudta, mi az igazság, de az elkeseredés percről percre nőtt. Többször megismételt szuronyrohammal sikerült csak szétoszlatni a tömeget. Két halottól tudnak a krónikák, egy jogász esett el — lám újra jogász, mint 1860. március 15-én Forinyák Géza — és egy bámészködő konfliskocsis.

„Fegyverre! Le Tiszával!” — hallatszik városszerte a jelszó, lázító beszédek követik egymást (Verhovay Gyula újságíró, a legfőbb szónokot másnap letartóztatják), s a nép újra gyülekezni kezd. A tömeg végighömpölyög a Dorotya utcán, a Koronaherceg (Petőfi) és a Váci utcán, hogy a Széna (Kálvin) téren ismét egyesüljön. Innen az orosz konzul lakásához indulnak „halált” kiáltva. Végzőra azonban erősítés érkezik a Károly-kaszárnyából (a Fővárosi Tanács mai épülete), és a katonák erélyes fellépése ezúttal sikerrel jár.

Immár semmi akadály, hogy elkezdődjék a boldog békeidők mámorítóan szép korszaka.

Látogatás Gül Baba türbéjében

